

JORDI PLÀ

Ferran Lorente i Jordi Vilamitjana

**“Tenim vides anònimes,
per això les nostres
morts també ho són”**

Quina és la vostra proposta per a un enterrament civil?

JORDI VILAMITJANA: El nostre llibre, *Propostes per a una litúrgia funerària laica*, proposa, d'una banda, una cerimònia que preveu una introducció, una litúrgia de la paraula, una posada en comú per explicar les experiències amb la persona difunta, aportar algun parlament o lectura i altres actuacions que serveixin per inspirar, per donar una vena més poètica i transcendent al fet. Finalment, hi ha un comiat, en què es pot des de posar un himne o una cançó fins a recitar un text. També ens proposem posar al dia sobre legislació funerària, perquè la gent sàpiga coses com que, d'un cos incinerat, se'n pot fer el que es vulgui: posar-lo al prestatge d'una habitació o esventar-lo. La clau de la nostra proposta és un testament vital, en què la persona deixa escrit com vol que sigui el seu enterrament, on s'especifiqui que aquesta persona digui això, que es llegeixi aquest text i que es posi aquesta música. Això facilitaria la feina de les famílies, a més de fer que l'enterrament sigui irrepetible. L'emoció seria molt més gran. Els ajuntaments en serien custodis, d'aquests testaments vitals.

FERRAN LORENTE: Nosaltres proposem fer la litúrgia en una mena de sales sindicals o similars, com a alternativa, en tant que no hi hagi tanatoris civils. Però, al mateix temps, s'hauria de procurar que no es caigués mai en la industrialització de la mort en què han caigut els actuals tanatoris. La gent ha d'encarar el dol en les millors condicions, i per això cal fer el millor comiat per al mort.

Biografia

Ferran Lorente i Girone-lla (Girona, 1956), psicòleg, és especialista en intervenció en crisi, la qual cosa significa atendre psicològicament les persones que s'enfronten amb grans traumes causats per situacions de crisi. Actualment, és sergent al parc de bombers de Girona. Ha donat classes sobre atenció en crisi a l'Escola de Bombers de Catalunya, a l'Escola de Policia de Barcelona i a la Universitat de Girona.

Jordi Vilamitjana i Pujol (Girona, 1957), és llicenciat en Filologia Catalana i ha exercit la docència de llengua i literatura a tots els nivells educatius. És col·laborador setmanal del *Diari de Girona*, i l'any 1995 va obtenir el premi periodístic Manuel Bonmatí.

El llibre del qual són coautors, *Propostes per a una litúrgia funerària laica*, publicat per Curbet Comunicació Gràfica Edicions en la seva col·lecció "Quaderns de les 7 Sivelles", vol obrir un debat al voltant de la ritualitat funerària, que Lorente (esquerra) i Vilamitjana (dreta) estimen que, en una societat civil com la que vivim, ha de donar marge als ritus civils i a altres opcions religioses.

—Aquest llibre tampoc no representa, però, un trencament radical amb la tradició...

J. VILAMITJANA: Ja expliquem, en la mateixa introducció, que no podem anar gaire lluny del que és una tradició cultural, que és la tradició cristiana. L'única cosa és que proposem que qui vulgui acomiadar-se dels seus éssers estimats ho pugui fer d'una manera normal i creïble. Un trencament, fer un *happening*, seria fer un aïllament absolut.

F. LORENTE: Parlem d'enterrar una persona, d'acomiar-nos-en, de consolar persones que ho estan passant molt malament. No podem convertir un enterrament en un acte de lluita, i si ho és, ha de ser molt discret.

—La reflexió de fons és que no ens han educat prou bé a acarar-nos amb la mort.

F. LORENTE: És un fenomen recent. De petits, ens en vam fer un fart, d'anar a enterraments. Acompanyàvem les àvies, els amics, els veïns. Ens hem allunyat molt de la mort. També han canviat els temps, no hi ha tanta mortalitat infantil. Abans, era difícil fer els vint anys sense haver enterrat algun conegut.

J. VILAMITJANA: Hi té a veure l'aïllament que vivim a ciutat, que també s'aplica a la mort. És anònima la vida, és anònima la mort. Als pobles és una cosa evident, la mort passeja per davant de casa: toquen a mort les campanes. Amb els meus estudiants de literatura, veig que quan els explico els poemes de la mort d'Ausiàs March, no els entenen. Per això, quan mor un jove d'un accident o una altra desgràcia, el drama és d'una magnitud extraordinària.

—El ritual de la mort és un dels últims monopolis que resten a l'Església.

F. LORENTE: I al pas que anem, durarà anys. Esperàvem més ressò institucional, de sindicats, ajuntaments, partits d'esquerra. Hi ha algun acte simbòlic, però para de comptar. No costaria gaire, per exemple, fer un debat per arribar a una llei que obligués les funeràries a oferir els dos tipus d'enterraments, el religiós i el laic.

J. VILAMITJANA: Els tres moments importants de la vida de les persones, néixer, aparellar-se i morir, estan capitalitzats per l'Església. Tenim moltes res-

tes del franquisme, i una és aquesta. La tradició republicana d'enterraments civils no s'ha recuperat. Quan se'n fa un de notori, com el de l'actor Paco Rabal, enterrat sota un ametller, tampoc no es va voler dir que era comunista.

—Els capellans que han comprat el llibre, què us han dit?

J. VILAMITJANA: El principi de la religió és el misteri de la mort. Aquí s'han trobat textos diferents als que fan servir, se'ls ofereix la possibilitat d'ampliar el ventall de lectures, sense anar-se'n gaire lluny del que ells ja fan. També els preocupa, i molt, aquest automatisme.

F. LORENTE: Hem entrat en una dimensió que potser no s'havien plantejat. Crec que ens ho han agraït. En algun enterrament hem trobat alguna innovació revolucionària.

—Feu esment de les esqueles literàries, una tradició a l'àrea anglosaxona.

J. VILAMITJANA: A la Gran Bretanya és un gènere, i és que, en la tradició literària, els orígens són els poemes amorosos i les elegies. Vaig tenir una alumna que va recollir textos d'esqueles i d'epitafis als cementiris, i en general el missatge era reiteratiu. Però va veure que en algun lloc s'havia volgut fer alguna cosa diferent, coses escrites a raig per quatre amics, amb poca literatura però molt de sentiment. També va poder comprovar com, quan es recorria a una cita d'un poeta, el més usat era Martí i Pol, potser pel seu optimisme.

—I, amb els cementiris, què cal fer?

F. LORENTE: Vaig estar fa vint anys a Israel i vaig visitar el museu de l'Holocaust, i a les muntanyes del voltant, s'havien plantat arbres, i cada arbre tenia una placa, i cada placa era un mort als camps d'extermini. Seria bonic fer boscos funeràris, en què la família plantés l'arbre amb les cendres del mort.

J. VILAMITJANA: Convindria recuperar la tradició dels arbres en la mort. Els xiprers eren els ancestres, en l'època dels romans. Els ametllers, amb tota la simbologia sobre la resurrecció de la vida que els ha atorgat Orient, la primavera a l'hivern.

Jordi Garriga

